

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antonio Iparragirre Aldasoro

*Mutiloa,
Gipuzkoa
(1936)*

Aurkibidea

Biografia

Antonio jaio baino egun batzuk lehenago, espainiar frontea Mutiloara heldu zen, gerraz babesteko asmoz. Ugalde baserrian jaio beharreko haurra, beraz, Segurako Etxeandin jaio zen. Gurasoak mutiloarrak zituen: aita, Ugalde baserrikoa; eta ama, Gaztainandi errotakoa. Mutiloko eskolan ibili zen komunio txikia egin zuen arte; geroago, Segurako eskolan ibili zen hamahiru urte bete zituen arte; eta, ondoren, Saturrarango seminariara joan zen apaiz izateko asmoz. Hamazazpi urte bete zituenean, bokazio gutxi zuela-eta, seminarioa utzi zuen. Herrira bueltatu eta Idiazabalgo lima-lantegian hasi zen lanean.

Zintak

MTL-008

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-04
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

MTL-009

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-04
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

MTL-010

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-04
- **Iraupena:** 52 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

MTL-011

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak

- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-09
- **Iraupena:** 26 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Gerratik babesteko, Segurara

- **Erref:** MTL-008/003
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:00:26. **Bukatu:** 00:02:56

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

1936ko irailaren 5ean jaio zen Antonio, gerran bete-betean. Espainol mendian, karlisten garaiko trintxera zegoen, eta gorriek hura aprobetxatu zuten, frontea bertan jartzeko. Balak Antonioren familiaren baserriraino iristen zirenez, familia osoak Segurara joan behar izan zuen babestera; eta Antonio Seguran jaio zen, beraz. Fronte hura kendu zenean, baserrira itzuli ziren.

2. Gerrak harremanak gaiztotu zituen

- **Erref:** MTL-008/004
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:02:56. **Bukatu:** 00:05:12

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, hainbat lagun hil ziren; anaia arteko borroka sortu zen orduan. Familiak eta lagunarteak desegin ziren garai hartan; baina, gerra bukatutakoan, pixkanaka gauzak bere onera itzuli ziren, eta harremanak osatu egin ziren. Aitak esaten zien barruan beti eramateko barkazioa.

3. Ugalde baserriaren historia

- **Erref:** MTL-008/005
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:05:12. **Bukatu:** 00:06:42

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Ugalde baserrian bizi izan da Antonio. Aita zen bertakoa; birraitona Idiazabaldik etorri zen bertara lehenengo aldiz, erreterero. Aitonak erosi zuen baserrria.

4. Arropa garbitzeko prozesua, lehen

- **Erref:** MTL-008/008
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:08:01. **Bukatu:** 00:10:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbitzeko prozesua deskribatzen du: lixiba-harria zertarako izaten zen eta nola funtzionatzen zuen. Arropa jotzeko harriari ere lixiba-harria deitzen zioten. Errekan nola garbitzen zuten arropa.

5. Etxe zaharraren egitura

- **Erref:** MTL-008/010
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:11:49. **Bukatu:** 00:13:17

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Etxea lehen nolakoa zen azaltzen du. Lehengo sukalde zaharra ez dute aldatu, oroitzapen gisa. Lehen, beheko sua zeukaten; baina gerora ekonomika etorri zen.

6. Ekonomika vs beheko sua

- **Erref:** MTL-008/011
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:13:17. **Bukatu:** 00:15:26

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

<p>Ekonomika eta beheko sua zeukaten garaian, bakoitza zertarako erabiltzen zuten azaltzen du. Baserriko lanetan aritzen zirenekoa gogoan du.</p>

7. Neguan, artzainak baserrian

- **Erref:** MTL-008/012
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:15:26. **Bukatu:** 00:18:47

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Baserrian hainbat artzain egon ziren negua pasatzen: Martin Pipas, Brinkolakoa; Kandido, Zerainen bizi arren, zegamarra; eta Migel zeraindarra. Trukean, artzainek simaurra ematen zien, udaberrian soroari botatzeko. Artzainek baserrian egiten zituzten lanak aipatzen ditu; gazta sukaldean egiten zuten.

8. "Baietz asmatu zer jan duzun gaur?"

- **Erref:** MTL-008/015
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:21:20. **Bukatu:** 00:22:52

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Artoa eta garia zeukaten etxean. Eta egunero indabak jaten zituzten. Eskolan adarra jotzen zieten indabekin. Antoniori ez zitzaizkion gustatzen indabak, baina jan egin behar izaten zituen. Harrez gero, ez du jaten babarrunik, arratoiek ere ez omen dute-eta jaten.

9. Afaria bazkaria baina goxoagoa

- **Erref:** MTL-008/016
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:22:52. **Bukatu:** 00:24:23

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Afaltzeko, zopa eta patata jaten zuten. Taloa eta esnea jaten zuten bukaeran, eta horrekin tripa beteta izaten zuten lotarako. Taloa gustura jaten zuten, amak azukrearekin gozatzen baitzuen.

10. Eskolara eta seminaria joateko aukera izan zuen

- **Erref:** MTL-008/017
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:24:23. **Bukatu:** 00:25:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Umetan, Antoniok gutxi laguntzen zuen etxean. Eskolara joaten zen; eta, gerora, 13 urte bete baino lehenago, seminaria joan zen: Saturrarango eta Donostiako seminarioan ikasi zuen.

11. Saturrarango seminarioko gosea

- **Erref:** MTL-008/018
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:25:08. **Bukatu:** 00:27:25

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Saturrarango seminarioan gosea pasa zuten, janaria juxtu-juxtu baitzegoen. Gogoan du han ematen zieten janaria.

12. Seminarioko bizimodua eta ikasgaiak

- **Erref:** MTL-008/019
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:27:25. **Bukatu:** 00:30:03

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Seminarioan egon zen bitartean, hango eguneroko bizimodua nolakoa zen azaltzen du: errezatu, gosaldu, ikasi... Batxilerraren baliokidea zen hura. Han zer ikasten zuten azaltzen du.

13. Seminariotik irteteko erabakia

- **Erref:** MTL-008/020
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:30:03. **Bukatu:** 00:31:38

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Garai hartan, seminariora joateko aukera izatea gauza handia zen. 17 urterekin, seminariotik etxera itzuli zen Antonio. Horretarako arrazoi ugari egon ziren, eta azaldu egiten ditu.

14. Seminarioan, ikasleen laurdenak jarraitzen zuen

- **Erref:** MTL-008/021
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:31:38. **Bukatu:** 00:32:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa

Laburpena:

Seminarioan, ikasleen laurdena gelditzen zen gutxi gorabehera; beste guztiak atera egiten ziren. Seminarioan, asko errezatzen zuten. Urtean bitan itzultzen ziren etxera, han zeuden bitartean: udan eta Gabonetan.

15. Etxekoek bidalitako paketeak konpartitzeko erabakia

- **Erref:** MTL-008/022
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:32:54. **Bukatu:** 00:34:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Seminarioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Seminarioan zeudela, etxetik pakete bat bidaltzen zieten. Paketea denon bistan irekitzen zuen Antoniok; behin, intxaur-saltsa bidali zioteneko anekdota kontatzen du. Seminarioan zegoen ikaskide bizkaitar bati ogi zuri ederrak bidaltzen zizkioten; baina denak inbidiatan egoten ziren, ez baitzuen inorekin banatu nahi izaten.

16. Seminarioko oroitzapen onak

- **Erref:** MTL-008/024
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:35:00. **Bukatu:** 00:37:01

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Seminarioa

Laburpena:

Seminarioko irakasleei buruz hitz egiten du: batzuk oso onak ziren, beste batzuk erretxinak. Irakasleak jende ona ziren, ez zegoen makilaren beharrik. Seminarioan kirola egiten zuten, hondartzara joaten ziren... Errekan aingirak harrapatzen aritzen ziren, eta gero sukaldariari ematen zizkioten, jateko presta zitzan.

17. Mutiloko maistra, azkenean koinata

- **Erref:** MTL-008/025
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:37:01. **Bukatu:** 00:39:07

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Mutiloko eskola nolakoa zen azaltzen du: maistra bakarra zegoen hirurogeitaka ikaslerentzat. Esperanza Egaña zen maistra, eta Antonioren anaia zaharrenarekin ezkondu zen azkenean.

18. Lehen zigorrak errazago eramaten ziren

- **Erref:** MTL-008/026
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:39:07. **Bukatu:** 00:40:31

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

Orduko zigorrak aipatzen ditu. Eskolan zigorra jasoz gero, etxean ere jasotzea zeukaten. Lehen, zigorrak errazago eramaten ziren: "astoa makilari jarri egiten omen zaio".

19. Meta handiak eta garia jotzeko makina

- **Erref:** MTL-008/029
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:43:11. **Bukatu:** 00:46:20

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Meta handiak auzolanean egiten zituzten. Garia jotzeko makinak nola funtzionatzen zuen azaltzen du. Jose Alustizarena zen makina hura, eta diru truk uzten zion baserritarrei.

20. Garia pilatutakoan, errotara

- **Erref:** MTL-008/030
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:46:20. **Bukatu:** 00:48:24

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Garia jotakoan, garia jasotzen zuten, eta kutxatan gordetzen zuten. 50 kilo inguru pilatzen zituztenean, errotara eramaten zituzten. Orduan, errota asko zeuden. Errota erabiltzeagatik, ordaina nola ematen zuten azaltzen du.

21. Labesua martxan zegoenean

- **Erref:** MTL-008/031
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:48:24. **Bukatu:** 00:49:39

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Labesuan astebeterako ogia egiten zuten. Ore-mahaian gordetzen zuten ogia. Etxeko txikientzat, amak forma bereziko opilak egiten zituen. Amak labesua egiten zuen garaian, sagarrak sartzen zituen bertan, erretzeko.</p>

22. Sagarrak saltzeko edo sagardoa egiteko

- **Erref:** MTL-008/032
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:49:39. **Bukatu:** 00:51:06

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Lehen sagarrondo asko zituzten beraien lurretan: 300 inguru. Sagar nahikoa izaten zuten bere garaian; baina saltzeko erabiltzen zituzten, eta beheraka joaten ziren. Beraiek ere sagardoa egiten zuten dolarean. Sagardotegiak lehen nolakoak ziren azaltzen du.

23. Sagardoak luzaroan iraun zezan egiten zituztenak

- **Erref:** MTL-008/033
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:51:06. **Bukatu:** 00:52:20

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagardoak luzaroan irauten zien. Lehenengo, pitarra edaten zuten (sagardoa urarekin nahastuta); gerora, sagardo ona edaten zuten; eta sagardoa heltzen zenean, botilatan sartzen zuten. Sagardoa ez zuten saltzen, baina sagarra bai. Salmenta-prezioa bezeroak erabakitzen zuen lehen ere.

24. Errotara ezkutuan edo eskuko errota etxean

- **Erref:** MTL-008/035

• **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:52:59. **Bukatu:** 00:55:35

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Errotak itxita egon ziren garaian, kontrabandoa egiten zen: zaku txiki batzuk hartu, erreka erreka joan, eta gauez bakarrik lan egiten zuen errota batera eramaten zuten garia. Errota hartan, gizon bat egoten zen txapel zuri-zuriarekin. Errotara joateko beldurra zuenak, baina, eskuko errota erabiltzen zuen; handik lortutako irina errotakoa baino zakarragoa izan arren, gustura jaten zuten. Eskuko errota ugari egon ziren inguruan.

25. Mikeleteen eta guardia zibilen jarrera

- **Erref:** MTL-008/037
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:56:10. **Bukatu:** 00:59:21

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Errotara bakoitza bere kabuz joaten zen, isil-isilik. Errotaria zain egoten zen han gauean. Lehen, mikeleteek zaintzen zituzten errotak. Mikelete batzuk ez ziren oso zuzen portatu herritarrei banatu beharreko janariarekin. Mikeleteak nongoak ziren azaltzen du. Gerora, mikelete haiek Kutxan hasi ziren lanean. Mikeleteen ostean, guardia zibilek hartu zituzten haien ardurak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-02-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com